

Til eksternt panel, ansatte, studenter og interessert offentlighet

Dato: 7. juni 2023

Periodisk evaluering av bachelorstudiet og årsenheten i idéhistorie ved UiO for perioden 2016H – 2022H

Dette er den periodiske egevalueringen av bachelorstudiet og årsenheten i idéhistorie ved i UiO for perioden 2016H-2022H. Formålet med evalueringen er å vurdere kvalitet og muligheter for videreutviklingen av studiene gjennom elementer som læringsutbytte, faglig innhold, undervisnings- og vurderingsformer, arbeidslivsrelevans, internasjonalisering og studentens gjennomføring. Det eksterne panelet skal vurdere egevalueringen laget av programledelsen opp mot nettsider for studietilbudene og øvrig oversendt dokumentasjon.

Forrige gang bachelorstudiet i idéhistorie ble periodisk evaluert var i 2014. Bachelorstudiet i idéhistorie ble da tilbudt som studieretning for idéhistorie på bachelorprogrammet i filosofi og idéhistorie. Fra og med høsten 2019 har bachelorstudiet i idéhistorie blitt tilbudt som et eget program igjen, som det gjorde frem til innføringen av bachelorprogrammet i filosofi og idéhistorie fra og med høsten 2009. Da det er det samme studiet som tilbys på studieretning for idéhistorie på bachelorprogrammet for filosofi og idéhistorie (som er under utfasing) som på bachelorprogrammet for idéhistorie vil i rapporten behandlet dette som ett og samme studium. Årsenheten i idéhistorie har blitt tilbudt siden 2015 og skal nå bli periodisk evaluert for første gang.

Bachelorprogrammet og årsenheten i idéhistorie ved UiO springer for øvrig ut av Norges eneste samlede idéhistoriske fagmiljø. Ved Universitetet i Sørøst-Norge tilbys det en årsenhet i idéhistorie, men ellers finnes det ikke lignende studietilbud som det ved UiO, andre steder i landet.

I egevalueringen har vi foretatt av spørreundersøkelser av studenter på studieprogrammet og årsenheten i idéhistorie, samt studenter som fullførte disse ved UiO i 2017-2022. Spørreundersøkelsene ble gjennomført i perioden i januar - februar 2023 og foretatt per e-post. Undersøkelsen som ble sendt til bachelorstudentene på idéhistorie ble besvart av 16 av 46 studenter (svarprosent på 35%), mens spørreundersøkelsen som ble sendt til årsenhetsstudentene ble besvart av 4 av 9 (svarprosent på 44%). Kandidatundersøkelsen ble sendt til de med oppnådd bachelorgrad ble besvart av 7 av 84 kandidater (svarprosent på 8%), mens spørreundersøkelsen som ble sendt til de som hadde fullført årsenheten ble besvart av 3 av 48 (svarprosent på 6%).

Håkon A. Evju
Fagleder

Eirik Jonassen Finne
Studiekonsulent

Postadresse: Postboks 1020, Blindern, 0315 Oslo
E-post: henvendelser@ifikk.uio.no
www.hf.uio.no/ifikk
Telefon: + 47 22 85 69 11
Telefaks: + 47 22 85 75 51

1. Oppbyggingen av studietilbudene

Bachelorstudiet i idéhistorie består av en fordypning/80-gruppe i idéhistorie, en rekke godkjente støttefag/40-grupper, 40 studiepoeng i frie emner, samt Examen philosophicum (Exphil) og Examen facultatum (Exfac) på til sammen 20 studiepoeng. I første studieår anbefales studentene å ta innføringsemnene i idéhistorie, Exphil og Exfac.¹

Årsenheten i idéhistorie består av 60 studiepoeng med emner i idéhistorie. Fire emner på til sammen 50 studiepoeng er obligatoriske: De to innføringsemnene à 20 studiepoeng tas henholdsvis høst- og vårsemesteret; Norsk idéhistorie tas første semester; og ett valgfritt fordypningsemne på 2000-nivå tas vårsemesteret.²

1.1. Læringsmål

Læringsutbyttebeskrivelsene for bachelorstudiet i idéhistorie er beskrevet på denne nettsiden <https://www.uio.no/studier/program/idehistorie/hva-lerer-du/>. Ut fra HFs retningslinjer skal disse ligge tett opp mot punktene i NOKUTs kvalifikasjonsrammeverk.³

Læringsutbyttebeskrivelsene for årsenheten i idéhistorie er å finne her: <https://www.uio.no/studier/program/idehistorie-aarsenhet/hva-lerer-du/>

1.2. Emnetilbud

80-gruppen og årsenheten i idéhistorie

80- gruppen i idéhistorie består av 70 studiepoeng med obligatoriske emner: Innføringsemnene (IDE1104 – Vestens ideer fra antikken til 1600 og IDE1105 – Vestens ideer fra 1600 til vår egen tid) er på 20 studiepoeng hver; IDE2001 – Hva er idéhistorisk teori og metode? på 10 studiepoeng; og IDE3090 – Bacheloroppgave i idéhistorie på 20 studiepoeng. Det er ett fritt valgt 2000-emne på 10 studiepoeng i 80-gruppen. Les mer om 80-gruppen i idéhistorie her:

<https://www.uio.no/studier/emnegrupper/hf/80IDEHIST2/index.html>

Sammensetningen av årsenheten er beskrevet over. Årsenhetsstudentene kan velge fra de samme 2000-emnene som de som bachelorstudentene kan velge blant.

¹ For mer info se <https://www.uio.no/studier/program/idehistorie/oppbygging/>

² For mer info se <https://www.uio.no/studier/program/idehistorie-aarsenhet/oppbygging/>

³ Se: <https://www.nokut.no/norsk-utdanning/nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk-for-livslang-laring/>

Det tilbys 4-5 idéhistorieemner på 2000-nivå hvert semester. Siden det går to faste 2000-emner hver høst (IDE2001 og IDE2020) er det størst variasjon i 2000-emnetilbudet på vårsemesteret. Det går også som regel flere 2000-emner om våren, som skyldes at studentene normalt tar sitt valgfrie 2000-emne fjerde semester og skal skrive bacheloroppgave (innenfor ett 2000-emne) i sjette semester. Generelt bestemmes 2000-emneporteføljen av et ønske om epoke- og tematisk bredde, hvor lenge det er siden emnet gikk sist, og tilgjengelige undervisningsressurser. Planen for kommende semester legges tradisjonelt semesteret før, men det er nylig vedtatt på instituttnivå å begynne å planlegge flere semestre fremover.

Undervisnings- og vurderingsformer på idéhistorieemner

Undervisningen på innføringsemnene i idéhistorie gis som en kombinasjon av egne auditoriumsforelesninger og gruppeseminarer, i tillegg til at studentene siden 2020 har fått tilbud om å delta på studentledete kollokviégrupper. På 2000-nivå er undervisningsformen gitt som seminarundervisning med en innebygd fleksibilitet for emneansvarlig til å variere mellom «kateter»- og seminarundervisning.

Innføringsemnene har som vurderingsform en kombinasjon av tredagers hjemmeeksamen og fire timers skole- eller hjemmeeksamen⁴ som vurderingsform, med skriftlige innleveringer som obligatorisk aktivitet. På 2000-emnene er vurderingsformen nå som oftest tredagers hjemmeeksamen, mens den tidligere mer brukte semesteroppgaven blir fortsatt mye brukt. Overgangen til hjemmeeksamen skyldes i noen grad en økonomisk vurdering, da dette er en eksamensform som gir mindre uttelling på timeregnskapet.⁵ På bacheloroppgaveemnet (20 studiepoeng) skriver studentene en oppgave på 18-20 sider innenfor et tema fra ett av 2000-emnene som tilbys samme semester.⁶

For at studentene skal følge undervisningen jevnlig benyttes det obligatorisk oppmøte på flere av emnene, særlig på de obligatoriske emnene. Etter koronapandemien benyttes imidlertid fra denne obligatoriske aktiviteten i mindre grad, i første omgang på innføringsemnene, ut fra en oppfatning om at studentene har fått en annen forventning til fleksibilitet i studiehverdagen. Flere, kortere skriftlige innleveringer har sånn sett erstattet obligatorisk oppmøte på disse emnene, og er ment å anspore studentene til å jobbe jevnt gjennom semesteret. De obligatoriske aktivitetene som benyttes er ellers

⁴ Fire timers hjemmeeksamen ble innført under koronapandemien (fom. våren 2020) som ad hoc erstatning for skoleeksamen som da ikke lot seg gjennomføre på grunn av smittevern. Denne vurderingsformen har blitt videreført på IDE1105.

⁵ Les mer om HFs retningslinjer for timeregnskap her: <https://www.uio.no/for-ansatte/ansettelsesforhold/arbeidstid-og-fraver/arbeidstid/arbeidspliktregnskap/hf/index.html>

Sensur av en hjemmeeksamensbesvarelse gir 0,75 timer per kandidat, sammenlignet med 1 time + 2,5 for veiledning og retting av utkast til semesteroppgave.

⁶ Se Kort om emnet, Undervisning og Eksamen: <https://www.uio.no/studier/emner/hf/ifikk/IDE3090/index.html>

den tradisjonelle kvalifiseringsoppgaven (et kort essay på 3-5 sider), utkast til semesteroppgave eller mappekomponeanter, eller muntlig fremlegg.

62,5% av respondentene på spørreundersøkelsen gitt til studentene på bachelorprogrammet svarte at de lærte mest av undervisningsformen «forelesning, mens 31,3% svarte «seminar- og gruppeundervisning». Over halvparten av respondentene opplever at de lærer mest av hjemmeeksamen, en tredjedel svarer semesteroppgave, mens 12,5 prosent svarer obligatorisk innlevering; ingen av respondentene har svart skoleeksamen. Det er interessante funn, da man kunne anta at de to sistnevnte vurderingsformer gir mer skrivetrening over tid samt skriftlig tilbakemelding i form av kommentarer på utkast eller innlevering, mens forelesningen er en mindre deltakende undervisningsform enn seminarundervisningsformer.

Ressurser på idéhistorie

Det er åtte faste ansatte som underviser på bachelor og årsenheten i idéhistorikere. Seks av disse er tilsatt i førstestillinger, hvorav én har en stillingsbrøk på 30%. Faget er også i sluttfasen av ansettelse av en ny førsteamanuensis, som er den første nyansettelsen siden 2017 Det er som regel ikke mer enn én fast ansatt i forskningstermin per semester. Undervisningskapasiteten til faggruppen oppleves som godt dimensjonert til antall studenter på faget og det er god balanse i timeregnskapet både på fag- og individnivå.

Støttefagene på bachelorstudiet i idéhistorie

Studentene på bachelorstudiet i idéhistorie skal ut fra det anbefalte studieløpet velge støttefag (også kalt 40-gruppe) etter ett år på programmet. Studentene kan velge støttefag blant 35 forskjellige emnegrupper på 40 studiepoeng innen kultur, språk og samfunn. Språkfag, som utgjør ni av de godkjente emnegruppene, er skilt ut som «særlig nyttig som støttefag» i bachelorgraden.⁷

Tabell 1: Antall programstudenter med opptak til bachelorstudiet i idéhistorie siden 2019 som har valgt de ulike godkjente støttegruppene, sortert etter antall studenter.⁸

Navn på 40-gruppen	Antall som har valgt 40-gruppen	Merknad
Filosofi: erkjennelse, vitenskapsteori, kommunikasjon (40FIL1)	14	
Statsvitenskap (40-STV)	11	
Psykologi (40PSY)	7	
Sosiologi (40-SOS2)	6	
Fransk (40FRA2)	5	

⁷ <https://www.uio.no/studier/program/idehistorie/40-grupper.html>

⁸ Tallene er hentet fra FS-rapport 727.003 den 20. februar 2023.

Litteratur 5 (40LIT5)	5	
Antikken (40ANTIKK1)	4	
Kunsthistorie – fra barokk til samtid (40KUN3)	4	
Medievitenskap (40MEDIEVT1)	4	
Sosialantropologi (40-SOSANT)	4	
Engelsk (40ENG)	3	
Nyere historie (40NYEREHISTORIE)	3	
Nordisk språk og litteratur (40NOR)	3	
Samfunnsøkonomi (40-ECON)	3	
Eldre historie (40ELDREHISTORIE)	2	
Kjønnsstudier (40KFL)	2	
Kriminologi III (40KRIM-003)	2	
Kulturhistorie (40KULH)	2	
Moderne retorikk og språklig kommunikasjon (40RETKOM)	2	
Arkeologi (40ARK)	1	
Gammelgresk (40GRES)	1	
Italiensk språk og kultur (40ITASKUL2)	1	
Musikkvitenskap (40MUS1)	1	
Religionshistorie (40REL1)	1	
Environmental studies – Historical, Cultural and Societal Perspectives (40ENVIRONMENT)	0	Opprettet 2022
Kunsthistorie – antikken til renessansen (40KUN2)	0	
Latin 2 (40LATS2)	0	
Lingvistikk (40LING1)	0	
Russisk språk (40RUSS2)	0	
Samfunnsgeografi (40-SGO)	0	
Spansk (40SPA)	0	
Tysk språk (40TYSK)	0	

Filosofi og statsvitenskap utpeker seg som de mest populære støttefagene på studiet, etterfulgt av psykologi og sosiologi, med fransk som det språkfaget flest programstudenter velger. Til tross for at språkfagene er fremhevet som særlig nyttige er det et betydelig flertall som velger andre humanistiske fag og samfunnsfag som sin støttegruppe.

1.3. Vurdering av sammenheng i studietilbudene

Det har vært bevissthet rundt at bachelorprogrammet og årsenheten i idéhistorie skal svare til læringsmålene for studietilbudet, slik at studentene lærer det de loves i læringsutbyttebeskrivelsene. Samtidig ser vi at det er ting som kan bli bedre.

I spørreundersøkelsen blant bachelor- og årsenhetsstudentene ble studentene spurt om hvor tilfredse de var med eget læringsutbytte på en skala fra 1 til 5, der 5 er høyest. Det som fikk høyest skår blant bachelorstudentene var da «skriftlig kommunikasjonsevne» og «evne til å tenke selvstendig», etterfulgt av «bred kunnskap om sentrale temaer og problemstillinger innen [idéhistorie]», «teoretisk kunnskap» og «evne til å tenke nytt». Et flertall av respondentene har svart 3 på læringsutbytte når det gjelder «metodekunnskap» og «studieteknikk», mens de tenderer mot 2 når det gjelder «samarbeidsevne» og «muntlig kommunikasjonsevne».

«Arbeidslivsrelevans» skiller seg klart negativt ut der over halvparten har svart 1 eller 2, og kun to respondenter har svart 4 eller bedre. Svarene fra årsenhetsstudentene gjenspeiler i stor grad disse tendensene, med unntak av arbeidslivrelevans som vurderes som betraktelig bedre blant disse. I Kandidatundersøkelsen ved HF for 2018 kom også bachelorstudiet for filosofi og idéhistorie lavest ut blant bachelorprogrammene ved HF når det gjelder å evne til å kommunisere egen kompetanse⁹. Denne lave vurderingen av «tilknytning til arbeidslivet» gjenspeiles i Studiebarometeret som ble gjennomført i 2021 og 2022.¹⁰ Dette er indeksen der bachelorstudentene i idéhistorie skårer lengst under gjennomsnittet av «alle Historisk-filosofiske utdanninger». Vurderingen av «tilbakemelding og veiledning fra faglig ansatte» og «læringsmiljø – sosialt og faglig miljø» er også for lav, selv om det er rimelig å anta at sistnevnte er påvirket av den opplevde studiesituasjonen under koronapandemien.

Programmet er i gang med å utarbeide tiltak for å øke studentenes opplevde arbeidslivsrelevans (se egen del om arbeidslivsrelevans under). For å styrke kontakten mellom fagmiljøet og studentene, samt bygge kull- og fagtilhørighet jobber programmet også med å etablere flere faste møtepunkter i løpet av semesteret: for eksempel veiledning i valg av støttegruppe og arbeidslivsrelevans (særlig for andresemesterstudentene); presentasjon av neste semesters 2000-emner; og presentasjon av tema for bacheloroppgaven (til 5. semesterstudentene); og et kveldsarrangement/panelsamtale arrangert av masterprogrammet (rettet mot sistesemesterstudentene for rekruttering til EKUL). Vi har hatt stor oppslutning og veldig positive tilbakemeldinger på de tre sistnevnte, som alle har vært holdt første gang i løpet av studieåret 2022/23, og planlegger å holde støttegruppeveiledningsmøtet nå i mai.

De mange støttefagene man kan velge blant på bachelorstudiet gjør at dette kan vinkles i mange forskjellige retninger. Her vil idéhistorieemner kunne fungere som en kobling til og støtte godt opp om andre fag: det tilbys for eksempel 2000-emner med tematikk innenfor kjønn, politisk idéhistorie og antikkens tenkning.

Studentene på bachelorprogrammet skriver bacheloroppgave innenfor et emne på 2000-nivå i idéhistorie som tilbys samme semester. Emneansvarlig for det aktuelle emnet skal fungere som veileder for bacheloroppgaven og pensumet skal være en utvidelse av pensumet for det aktuelle emnet

⁹ <https://www.hf.uio.no/om/strategi/arbeidsmarkedsrapporter/kandidatundersokelsen-2018.html>

¹⁰ https://www.studiebarometeret.no/no/student/studieprogram/1110_hfb-ide/

på 2000-nivå. En fordel ved dette er at det gis god støtte i å finne tematikk for oppgaven og studentene forventes å følge en full undervisningsrekke innen det aktuelle temaet.

Bacheloroppgaveemnet var dessuten gjennom en revisjonsprosess i 2021 der programrådet sluttet seg til nedsatte arbeidsgruppens forslag om å beholde denne strukturen, og det ble samtidig vedtatt å tilby ett nytt 2000-emne hvert vårsemester særlig rettet mot studentene som skal skrive bacheloroppgave i sitt sjette semester. En innvending mot dette opplegget har vært at det begrenser studentenes valgmulighet til tematikk innenfor de tilbudte 2000-emnene samme semester, samt at studenter som velger å skrive bacheloroppgaven i tilknytning til et 2000-emne de har tatt tidligere i studieløpet vil få studiepoengsreduksjon på 10 studiepoeng grunnet faglig overlapp. Imidlertid ble hensynet til faglig forankring, tilstrekkelig undervisning og oppfølging, og tilgjengelige veiledningsressurser veid tyngre.

På spørsmål i spørreundersøkelsen til bachelorstudentene om studiet hadde levd opp til forventningene svarte 75% «ja, i stor grad» eller «ja, til dels», mens resten svarte «tja, både og». Studentene fikk videre spørsmålet: «Hvis studiet ikke har levd opp til forventningene: hva er du skuffet over». De som har svart på dette har etterlyst mindre fokus på primærtekster til fordel for mer sekundærlitteratur og «kontekstualisering»; flere felles arenaer og møteplasser mellom studentene og med lærerne; og et ønske om mer fokus på arbeidslivrelevans/praksis. Ingen respondenter i samme undersøkelse til årsenhetsstudentene svarer at studiet ikke har levd opp til forventningene; flertallet svarer «tja, til dels». Ønsket om mer kontekstualisering av primærlitteraturen gjentas her.

Uavhengig av funnene i denne undersøkelsen har faget denne våren hatt en mindre revisjon av undervisningen på IDE1104, der de viktigste endringene er introduksjonen av flere oversiktsforelesninger og flere felles seminartimer. Dette harmonerer godt med studentenes etterlysning av mer kontekstualisering, og mer seminarundervisning vil kunne gi større kontakt mellom medstudenter og lærere og tjene som et mer interaktivt rom med muligheter for å gi mer løpende tilbakemeldinger.

Vår vurdering er at vi i hovedsak gir studentene det vi lover på både bachelorstudiet og årsenheten og at oppbygningen av begge disse studiene er hensiktsmessig. I tillegg til å skulle jobbe videre med arbeidslivsrelevans ser vi imidlertid at vi må jobbe med studentens manglende opplevelse av tilstrekkelige tilbakemeldinger og kontakt med fagmiljøet, samt et fortsatt fokus på et godt studie- og læringsmiljø etter årene med koronapandemi.

2. Opptak og gjennomføring

2.1. Søkertall og opptak

Tabell 2: Søkertall og opptak på bachelorstudiet i idéhistorie 2016-2022¹¹

År	Opptaksramme	Kvalifiserte 1.pri søkere	1. pri søker per studieplass	Møtt
Høsten 2016	30	41	1,4	46 ¹²
Høsten 2017	30	26	0,9	26
Høsten 2018	30	45	1,5	45
Høsten 2019	30	39	1,4	31
Høsten 2020	30	43	1,6	39
Høsten 2021	30	29	1	29
Høsten 2022	20	28	1,1	27

Andelen førsteprioritetssøkere på bachelorstudiet i idéhistorie har ligget på mellom 1 til 1,5 søkere per studieplass i perioden. Det er en klar sammenheng mellom antall (kvalifiserte) førsteprioritetssøkere per studieplass og antall møtte. Tallet på antall møtte har variert mellom i underkant av 30 og opp mot 45 fra år til år, men viser en svakt synkende tendens de siste årene.

Tabell 3: Søkertall og opptak på årsenheten i idéhistorie 2016-2022

År	Opptaksramme	Kvalifiserte 1.pri søkere	1. pri søker per studieplass	Møtt
Høsten 2016	15	53	3,8	20
Høsten 2017	15	36	2,6	20
Høsten 2018	15	38	2,6	16
Høsten 2019	15	27	1,8	20
Høsten 2020	15	61	4,3	8
Høsten 2021	15	43	2,9	14
Høsten 2022	15	29	1,9	9

Årsenheten i idéhistorie har hatt stor variasjon i antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere og antall førsteprioritetssøkere per studieplass i perioden. Det er imidlertid liten sammenheng mellom antall førsteprioritetssøkere per studieplass og antall møtte. Tallet på antall møtte viser en synkende tendens.

¹¹ Tallene i tabell 1 og 2 er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen Studieprogramledere_studieretninger for de første tre årene og mappen Studieprogramledere for de siste tre årene i mai 2023.

¹² Det gis tilbud til flere enn antall studieplasser fordi det erfaringsmessig er flere som takker nei eller ikke møter.

2.2 Gjennomstrømming og frafall

Tabell 4: Gjennomstrømming og frafall på bachelorstudiet i idéhistorie 2016-2021¹³

Startkull	Fullført før normert tid	Fullførte til normert tid ¹⁴	Fullførte ett år etter normert tid	Fullførte totalt	Frafall
2016 Høst	3 (6,82%)	8 (20%)	11 (27,5%)	11 (27,5%)	28 (70%)
2017 Høst	9 (31,03%)	15 (51,72%)	19 (65,52%)	20 (68,97%)	7 (24,14%)
2018 Høst	6 (15,79%)	12 (31,58%)	17 (44,74%)	17 (44,74%)	21 (55,26%)
2019 Høst	2 (6,67%)	5 (16,67%)	Ikke aktuelt	7 (23,33%)	23 (76,67%)
2020 Høst	8 (20,51%)	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	8 (20,51%)	25 (64,1%)
2021 Høst	1 (3,7%)	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	3 (3,7%)	17 (62,96%)

Andel som har fullført til normert tid har vært synkende i perioden, mens det numerisk er et stigende antall studenter som fullfører ett år etter normert tid. Vi har enda ikke tall for hvor mange som fullførte henholdsvis til normert tid for de som startet høsten 2020, og de som fullfører ett år etter normert tid (oppstart høsten 2019) før inneværende semester er over. Med unntak av kullet som startet på studieretningen for idéhistorie høsten 2017 der gjennomstrømmingen var unormalt høy, er generelt andelen som fullfører til normert tid lavere og frafallet høyere enn ønskelig. Imidlertid er gjennomstrømmingen bedre enn på HF generelt der ca. 20% fullfører på normert tid. Andelen som faller fra på HF er på den andre siden noe lavere (60%).¹⁵

Det fremgår av tabellen at en del leverer før normert tid. Dette kan skyldes at en god del studenter på programmet har tatt emner før de begynner på studiet som de får innpasset i programmet: enten som frie emner og 40-gruppe, eller at de har gjennomført årsenheten eller tatt idéhistorieemner fra før.

Blant de som slutter på studiet kan det være personer som ikke hadde planlagt å ta hele graden i utgangspunktet, for eksempel være studenter som bare har trengt å ta noen emner for å kvalifisere til masterprogrammet i Europeisk kultur. Det er også rimelig å anta at flere av de som ikke fullfører bachelorgraden finner ut at faget ikke var noe for dem, søker seg videre til andre studieprogrammer eller lignende. I spørreundersøkelsen som ble avholdt med studentene på bachelorprogrammet oppga imidlertid 75% av respondentene at de planla å fullføre studiet.

¹³ Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen Studieprogramledere_studieretninger for de første tre årene og mappen Studieprogramledere for de siste tre årene i mai 2023.

¹⁴ Tallene for fullført til normert tid, fullførte ett år etter normert tid og fullført totalt er akkumulerte, slik at de inkluderer de som har fullført i tidligere semestre.

¹⁵ Dette gjelder kullene som startet en bachelorgrad på HF i perioden 2016-2019, der de som fikk opptak høsten 2019 normert sett er ferdige våren 2022. Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen Bachelorprogrammer HF, Tidsbruk, mai 2023.

Når det gjelder frafallet vet vi at dette er størst det første studieåret. Det arbeides kontinuerlig med å bygge fag- og kulltilknytning fra første semester, primært gjennom undervisningsopplegget på innføringsemnene der vi er opptatte av å gi studentene så mange møtepunkter med lærerne og hverandre som mulig. De nyetablerte faste kullmøtene som ble nevnt over er også ment å bidra til dette. Ellers er fagutvalget og deres arrangementer betraktet som en viktig arena for studiemiljø og fagtilhørighet, og fagmiljøet er opptatt av å involvere studentene både gjennom formelle kanaler i programrådet og gjennom løpende kontakt.

Tabell 5: Gjennomstrømming og frafall på årsenheten i idéhistorie 2016-2021¹⁶

Startkull	Fullførte til normert tid ¹⁷	Fullførte ett år etter normert tid	Fullførte totalt	Frafall
2016 Høst	8 (40%)	8 (40%)	8 (40%)	12 (60%)
2017 Høst	13 (65%)	14 (70%)	14 (70%)	6 (30%)
2018 Høst	7 (46,67%)	7 (46,67%)	7 (46,67%)	8 (53,33%)
2019 Høst	9 (45%)	10 (50%)	10 (50%)	10 (50%)
2020 Høst	3 (42,86%)	3 (42,86%)	3 (42,86%)	13 (57,14%)
2021 Høst	6 (54,55%)	Ikke aktuelt	6 (54,55%)	5 (45,45%)

Da årsenheten i idéhistorie ble laget var det delvis for å gi et studietilbud til søkere som bare ønsket å studere idéhistorie i ett år, slik at de kan få et eget kompetansebevis når de er ferdige. Disse vil heller ikke oppta en plass på bachelorprogrammet til fordel for søkere som har tenkt å ta hele graden. Det er også en klar ambisjon at årsenheten skal fungere som en rekrutteringsarena for bachelorprogrammet, slik at årsenhetskandidater som søker og får opptak på bachelor i idéhistorie kan «hoppe» rett inn på andreåret. Siden 2016 har 20 av 48 årsenhetskandidater søkt opptak til og fått plass på bachelorprogrammet i idéhistorie.¹⁸

Siden årsenheten ble opprettet har gjennomstrømming ligget relativt stabilt på i underkant av 50%, med ett unntaksår i positiv forstand i 2017. I spørreundersøkelsen blant årsenhetsstudentene svarte 75% (3 av 4) at de planla å fullføre årsenheten, noe som kan tyde på at endel ombestemmer seg underveis.

¹⁶ Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen Studieprogramledere i mars 2023.

¹⁷ Tallene for fullført til normert tid og fullførte ett år etter normert tid er akkumulerte, slik at de inkluderer de som har fullført i tidligere semestre.

¹⁸ Heri inkludert 7 søkere til bachelorprogrammet i filosofi og idéhistorie. Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen Studieprogramledere, Intern rekruttering fra.

Tabell 6: Studiepoeng per bachelorstudent per år¹⁹

Studiepoeng per bachelorstudent på HF	40,7	45,0	41,6	40,3
Studiepoeng per bachelorstudent på filosofi	36,0	42,6	43,4	39,7
År	2019	2020	2021	2022

Siden bachelorstudiet i idéhistorie ble gjenopprettet i 2019 har studentene på dette programmet tatt noe færre studiepoeng per år enn bachelorstudentene ved HF i snitt, mens de i 2021 lå litt over fakultetsgjennomsnittet.

Tabell 7: Studiepoeng per årsenhetsstudent per år²⁰

Studiepoeng per årsenhetsstudent på HF	36,4	37,4	36,1	39,2	37,6	36,3
Studiepoeng per årsenhetsstudent på idéhistorie	42,2	42,9	39,4	46,4	43,5	54,4
År	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Når det gjelder avlagte studiepoeng per årsenhetsstudent er tallene generelt noe høyere enn blant bachelorstudentene, og ligger også markant høyere enn gjennomsnittet per årsenhetsstudent på HF. Dette tyder på at årsenheten fungerer godt. Et tall som ligger på 40 studiepoeng og oppover i snitt kan ha sammenheng med at to av de obligatoriske emnene i årsenheten er på 20 studiepoeng hver.

2.3. Gjennomføring på obligatoriske emner

I tabellene under vises gjennomføringen på de obligatoriske emnene på programmet og årsenheten i perioden, samt gjennomsnittskarakter.²¹

¹⁹ Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen STAR-rapporter- GST5 Studiepoeng per student 27.02.2027.

²⁰ Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen STAR-rapporter- GST5 Studiepoeng per student 27.02.2027.

²¹ Ordinær og utsatt eksamen er slått sammen. Tallene er hentet fra FS-rapport:

Tabell 8: Gjennomføringsstatistikk på innføringsemnene IDE1104 og IDE1105 i perioden 2016-2022.

IDE1104	Meldt ²²	Møtt	Snitt		IDE1105	Meldt	Møtt	Snitt
H2016	62	53	C		V2017	65	61	C
H2017	62	58	C		V2018	69	64	C
H2018	67	62	C		V2019	70	64	C
H2019	59	51	C		V2020	55	52	B
H2020	59	59	C		V2021	65	58	C
H2021	43	35	B		V2022	40	34	C
H2022	38	27	B		V2023	>40 ²³		

Gjennomføringstallene lå stabile på over 50 kandidater per semester til og med skoleåret 2020-21. Fra og med høsten 2021 har vi imidlertid sett et dramatisk fall på innføringsemnene, som også forplantet seg til IDE2001 høsten 2022 (se under). Dette er en del av trend som også kan ses på andre humanistiske fag i samme periode, og det er rimelig å anta at det har en sammenheng med utfordrende undervisnings- og læringsforhold under nedstengning. Siden nedgangen fortsatte høsten 2022, etter gjenåpningen, ble det nedsatt en arbeidsgruppe for å se på i første omgang IDE1104. Fra og med høsten 2023 vil emnet tilbys med et større undervisningstilbud: flere oversiktsforelesninger, seminarundervisning til gjennomgang av primærtekster og egne skriveverksteder. Obligatorisk oppmøte er fjernet (også på IDE1105 våren 2023) begrunnet i antakelse om at studentene ønsker mer fleksible måter å studere på, og er erstattet av løpende innleveringer for å stimulere til jevnlig arbeide med emnet og pensum.

Tabell 9: Gjennomføringsstatistikk på IDE2001 og IDE2020 i perioden 2016-2022, obligatoriske emner i henholdsvis bachelorgraden og årsenheten

IDE2001	Meldt	Møtt	Snitt		IDE2020	Meldt	Møtt	Snitt
H2016	18	18	C		H2016	18	14	C
H2017	32	30	C		H2017	24	22	C
H2018	34	31	C		H2018	23	22	C
H2019	29	27	C		H2019	22	20	C
H2020	27	24	C		H2020	17	15	B
H2021	33	31	C		H2021	15	10	B
H2022	15	13	B		H2022	18	18	B

²² Antall oppmeldte er antall kandidater som kvalifiserer til å gå opp til eksamen, altså de som er oppmeldt til emnet og har gjennomført obligatoriske aktiviteter.

²³ Tallene er ikke klare per 12.5.23

Antall møtte på den obligatoriske tredjesemesteremnet IDE2001 har holdt seg relativt stabilt siden høsten 2017, men gikk altså markant ned høsten 2022. Dette skyldes med all sannsynlighet nedgangen på innføringsemnene for de som begynte høsten 2021. IDE2020 er obligatorisk på årsenheten i tillegg til å være et av de valgfrie 2000-emnene. Antall kandidater har holdt seg relativt stabilt her, med unntak av en stor nedgang i 2021. Tallet for høsten 2022 er imidlertid oppløftende, særlig tatt i betraktning tendensen på de andre obligatoriske emnene samme semester.

Tabell 10: Gjennomføringsstatistikk på det obligatoriske bacheloroppgaveemnet IDE3090 i perioden 2016-2022.

IDE3090	Meldt	Møtt	Snitt		IDE3090	Meldt	Møtt	Snitt
H2016	1	1	B		V2017	4	4	B
H2017	1	1	B		V2018	15	15	B
H2018	3	3	B		V2019	19	17	B
H2019	6	5	B		V2020	13	10	B
H2020	4	4	B		V2021	21	18	C
H2021	3	3	B		V2022	17	13	B
H2022	5	5	C		V2023	17		

Bachelorstudentene skriver bacheloroppgaven (20 studiepoeng) i sitt sjette semester hvis de følger det anbefalte studieløpet.²⁴ Med unntak av våren 2020 har antall kandidater ligget jevnt på om lag 15 på våren og i gjennomsnitt fire om høsten.

3. Internasjonalisering

Bachelorprogrammet i idéhistorie har en anbefaling om å reise på utveksling i femte semester. Instituttet har utvekslingsavtaler med fire universiteter som har miljøer for idéhistorie: to svenske, et tysk og et tsjekkisk. I tillegg til avtalene ved instituttet har studentene mulighet til å reise på utveksling gjennom utvekslingsavtaler ved HF eller UiO. I tabellen under vises antallet som har reist på utveksling per kull og landene de har reist på utveksling til. Andelen som reiser på utveksling, er lav.

²⁴ Tabellene over kan følgelig med fordel leses fra høyre mot venstre, slik at de som tar IDE3090 på høsten i stor grad kan anses som «etterslengere» fra foregående vår; de som ikke blir ferdig med graden på normert tid har muligheten til å ta det obligatoriske bacheloroppgaveemnet påfølgende høstsemester. Det kan også være studenter som har redusert studieprogresjon som leverer på høsten, og slik sett ikke er forsinket i studieløpet.

Tabell 11: Programstudenter som har reist på utveksling og deres destinasjonsland²⁵

Kull ²⁶	Antall utreisende og destinasjon
2016	1: Danmark
2017	3: Storbritannia og USA
2018	4: Frankrike, Kina, Storbritannia og USA
2019	3: Frankrike, Spania og Tyskland
2020	4: Danmark, Italia, Tyskland og Østerrike
2021	0

Vi ser at antallet som reiser på utveksling har vært forholdsvis stabilt igjennom perioden. Det ser ikke ut som koronapandemien har gjort utslag på antall som har valgt å reise på utveksling, men det kan ikke utelukkes at det er studenter med opptak fra og med 2018 som har blitt forhindret å reise. Gitt at 2021-kullet har utveksling som anbefalt i sitt femte semester (høsten 2023) kan det forventes at noen flere reiser på utveksling i dette kullet.

For å legge til rette for innreisende utvekslingsstudenter tilbys minst ett av emnene på 2000-nivå hvert semester på engelsk dersom det er noen av de oppmeldte studentene som ikke kan norsk.

4. Praksis og arbeidslivsrelevans

Bachelorprogrammet har ikke noe eget praksisemne, men det er mulig å bruke de frie emnene til praksisemner som tilbys av HF eller andre programmer. Å lage et praksisemne ble diskutert i faggruppen i 2019/20, men det ble bestemt at man ikke ønsket å lage en konkurrent til praksisemnet på masterprogrammet for Europeisk kultur – det er nødvendigvis et begrenset antall relevante praksisplasser der ute, og det ble vurdert som viktigst å beholde et velfungerende tilbud til masterstudentene.

Det ble imidlertid bestemt å opprette et formidlingsemne på 3000-nivå rettet mot studenter på både på og dette og andre HF-programmer, som var tiltenkt å gi studentene øving i mer spesifikke arbeidslivsrettete ferdigheter, nærmere bestemt skrijving.²⁷ Emnet hadde dessverre lav påmelding og ble kun tilbudt én gang (emnet ble satt opp to ganger, men hadde for få påmeldte andre gang og ble derfor ikke arrangert). Det er usikkert om dette skyldes at det ble tilbudt under koronapandemien og hadde en undervisningsform som var dårlig egnet til digital/hybrid undervisning; en generell begrenset studentmasse på tredjeåret i graden; eller om studentene ikke fant det tilstrekkelig relevant

²⁵ Tallene er hentet fra FS-rapport 270.001 24.04.2023

²⁶ Årstall viser til året studentene startet på programmet, mens selve utreisen skjer senere i programmet.

²⁷ Se: <https://www.uio.no/studier/emner/hf/ifikk/IDE3950/>

sammenlignet med andre frie emner; samt i hvilken grad de opplevde at emnet var et godt svar på intensjonen om mer arbeidslivsrelevans i graden.

Det har videre blitt jobbet aktivt for å styrke muligheten for at studenter med emner i idehistorie skal kunne kvalifisere for å søke seg inn på årsenheten i Praktisk-pedagogisk utdanning og kunne søke fast ansettelse som lærer i videregående skole. I løpet av perioden siden forrige programevaluering har man fått gjennomslag for at idehistorieemner kan brukes for å dekke (deler av) fagkravene for Historie og Religion og etikk,²⁸ noe vi anser som et betydelig fremskritt.

For å øke studentenes bevissthet om hva de opparbeider seg av arbeidslivsrelevante ferdigheter at det også blitt diskutert hvordan dette kan innarbeides i den ordinære undervisningen. Som en ledd i HF's strategiske satsinger 2024-28 har studieprogrammene blitt «bedt om å definere den fagspesifikke digitale kompetansen som studentene skal opparbeide seg i løpet av studiet». Dette er en kompetanse som ifølge bestillingen knyttes til universitetets samfunnsoppdrag i utdanningen: «Gjennom utdanningen skal studentene få erfaring med å bruke forskjellige digitale verktøy som vil gi dem kompetanse de behøver når de skal ut i jobb». ²⁹ Faggruppen har diskutert som en måte å implementere dette å innføre digital kompetanse som et eget læringsmål og komponent i det obligatoriske teori- og metodeemnet IDE2001, samt mer eksplisitt tydeliggjøre den digitale kompetansen studentene faktisk opparbeider seg på 2000-emnene våre og på programmet som helhet.

I spørreundersøkelsen blant tidligere bachelorstudenter oppga om lag en fjerdedel at de begynte på et masterstudium etter fullført bachelorgrad, og de fleste av disse begynte på masterprogrammet Europeisk kultur. Blant disse ble det gitt uttrykk for at bachelorgraden forberedte dem på masterstudiet på områdene historisk kunnskap/kanon, teoretisk og metodisk kunnskap, tekstanalyse og kildekritikk. Over halvparten av respondentene begynte på et nytt lavere grads studium (statsvitenskap og sosiologi ble nevnt) etter fullført bachelorgrad i idéhistorie. Flertallet av disse svarte at dette skyldtes at de endret faglig interesse, men én respondent oppga et behov for «relevant videre utdanning» for å få seg jobb. Fem av syv respondenter oppga å være i arbeid: i nærings- og kulturliv og kommunikasjon, forlag og media.

På spørsmål om hva på studiet de hadde nytte av i jobben trakk respondentene frem lese- og skrivetrening, struktur av arbeidstid og kildekritikk, samt muligheten til å trekke idéhistoriske linjer fra fortiden til nåtidens utfordringer. På den andre siden trakk flere respondenter frem at studiet ikke var relevant for stillingen de var i, «at det kan være vanskelig å forklare for en potensial [sic] arbeidsgiver nytten av bachelorgraden», og det ble etterlyst mer praksis i «relevante stillinger» som

²⁸ <https://www.uio.no/studier/program/ppu/opptak/fagkrav.html>

²⁹ HF-notat 10.3.2023: «Strategiske satsinger 2024-28 – digital kompetanse i utdanningene»

«konsultasjon, museumer, bibliotek og dokumentforvaltning», samt «å tematisere hvilken verdi humanistiske fag [...] kan tilføre f.eks. teknologiorganisasjoner (IT, energi, mm)».

I spørreundersøkelsen blant tidligere årsenhetsstudenter oppga alle som svarte på undersøkelsen at de hadde begynt på et masterstudium eller et annet lavere grads studium. Ingen av de tre respondentene svarte at de var i arbeid.

5. Læringsmiljø og faglig-sosiale forhold

Når det gjelder læringsmiljø og faglig-sosiale forhold har kollokviegrupper, kullmøter og samarbeid med fagutvalget vært nevnt. Fagutvalget arrangerer studentforedragskvelder, ukentlige sosiale sammenkomster for studenter ved hele IFIKK og samarbeidet med fagmiljøet om å arrangere Idéhistorisk lunsjseminar.³⁰ Dessuten driver idéhistoriestudentene tidsskriftet Molo, «en arena for studenter til å kunne formidle tekster med et idéhistorisk innhold».³¹ Fagutvalgets arbeidsbetingelser var krevende under koronapandemien etter en periode med mye aktivitet i årene før. Det er ellers generelt en utfordring å skape kontinuitet i fagutvalgsledelsen når studenter slutter eller går videre til høyere grad.

I spørreundersøkelsene for bachelorstudentene ble det spurt om hvordan de trivdes på studiet. Ingen svarte «svært dårlig» eller «dårlig», mens over halvparten svarte «godt» eller «svært godt». Flest respondenter valgt imidlertid «hverken eller»: 43,8%. Den samme fordelingen gjenspeiles i spørreundersøkelsen for årsenhetsstudentene; halvparten har svart «hverken eller» og ingen har svart «dårlig» eller «svært dårlig».

Studentene ble videre spurt om å fortelle hva som eventuelt gjør at de ikke trives hvis de ikke trives. Samtlige som har svart på dette spørsmålet har trukket frem at de føler seg ensomme og ikke kjenner noen på kullet. Én av respondentene trekker frem koronapandemien som en årsak til dette, og trekker frem Molo, fagutvalget og sosiale tilstelninger som arenaer som bidrar til å motvirke isolasjon og «meningsløshet». Samme respondent trekker også frem som utfordrende at studentene ikke har noen faglige møtepunkter fra og med andreåret, som er da programstudentene begynner på støttefaget og har få eller ingen felles idéhistorieemner.

³⁰ <https://www.hf.uio.no/ifikk/livet-rundt-studiene/studentdemokrati/fagutvalg-for-idehistorie/>

³¹ <https://molotidsskrift.no/om-molo/>

6. Samlet vurdering av programmet

Styrker ved programmet

Bachelorprogrammet og årsenheten i idéhistorie representerer et studietilbud som ikke finnes andre steder i Norge. Studentene får både en bred innføring i europeisk idéhistorie og en mulighet til å fordype seg i et variert utvalg idéhistoriske emner. Lærerne er dyktige, med spesialisert idehistorisk kompetanse, og undervisningen foregår i små grupper, i tett kontakt med studentene. Dette er programmet og årsenhetens fremste styrker.

Svakheter ved programmet

Når det gjelder svakheter ved bachelorprogrammet og årsenheten i idéhistorie har arbeidslivsrelevans, faglige tilbakemeldinger og kontakt med de ansatte og sosiale miljøet blant studentene blitt trukket frem. Frafall kan være relatert til disse forholdene, og er en kontinuerlig problematikk som det må arbeides med på idéhistorie som innenfor andre humanistiske fag.

Begrunnelse for videreføring av programmet

På bakgrunn av de overnevnte styrker og ut ifra at bachelorprogrammet og årsenheten i idéhistorie er et tilnærmet unikt tilbud i Norge, med et søkergrunnlag som til tross for fluktuasjoner stort sett har vært stabilt, mener vi at det er all grunn til å videreføre disse studietilbudene. Vi er imidlertid takknemlige for alle innspill til forbedringer fra det eksterne panelet til denne periodiske programevalueringen